

DOI: 10.7251/GFP1505242J

UDC: 341.231.14:341.645.5

Pregledni naučni rad

Datum prijema rada:
16. maj 2015.

Datum prihvatanja rada:
2. jun 2015.

Sporazum o priznanju krivice u postupku pred međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju

Sažetak: Sporazum o priznanju krivice je nov institut u krivično-procesnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine koji je prihvaćen pod stranim uticajima. Iako se često primijenjuje još uvijek postoji niz spornih pitanja. Za njihovo rješavanje je važno proučavati sporazum u drugim zakonodavstvima. Tu posebno mjesto zauzimaju postupak i praksa Haškog tribunala i tužilaštva koji su uticali na njegovo normiranje u BiH. Zbog toga su neka rješenja specifična i ne postoje u zakonodavstvima ostalih država bivše Jugoslavije kao npr. poseban pretres za izricanje krivičnopravne sankcije nakon prihvatanja sporazuma. U vrijeme njegovog uvođenja u zakonodavstvo BiH su bili dobro poznati Statut i Pravila Haškog tribunala, kao i praksa nastala u postupcima pred njim i Haškim tužilaštvom. Većina optuženih pred Haškim tribunalom su bili državljani BiH, a odbranu su zastupali mnogi advokati iz BiH. Razmatranje ove problematike doprinosi boljem razumijevanju ovog instituta, omogućava pravilniju primjenu, ali treba da dovede i do boljih zakonskih rješenja.

Ključne riječi: Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju, Haško tužilaštvo, izjašnjenje o krivici, sporazum o priznanju krivice, olakšavajuće i otežavajuće okolnosti.

Mr

**Radenko
Janković**

okružni tužilac u Okružnom
tužilaštvu u Banjaluci

UVOD

Nakon što je to prva učinila Italija krajem XX, početkom XXI vijeka mnoge su države kontinentalne Evrope, među kojima i sve države nastale raspadom bivše SFRJ, u krivični postupak uvele sporazum. On je prosto "preplavio" zakonodavstva kontinentalne Evrope tako da se govori o "plea bargaining infection".¹

¹ Đurđić, V. (2007, Oktobar). Racionalizacija krivičnog postupka Srbije. *Pravna riječ*, 12/2007, str. 99. Damaška, M. (2004). Napomene o sporazumima u kaznenom postupku. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 1/2004, str. 4. navodi kako se ovakvi instituti "napadno šire". Isto i Škulić, M. (2009). Sporazum o priznanju krivice, *Pravni život broj 10 tom III*, str. 287.

Sporazum o priznanju krivice (u daljem tekstu sporazum) predstavlja novinu u krivičnoprocesnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu BiH). On se na ovim prostorima prvi put pojavio u Zakonu o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH koji je donesen 23. 10. 2000. godine.² 24. 01. 2003. godine je donesen novi Zakon o krivičnom postupku BiH.³ Novi Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske je stupio na snagu 01. 07. 2003. godine⁴, a novi Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH 01. 08. 2003. godine.⁵ Svi ovi zakoni su u krivični postupak uveli sporazum. Njime stranke "disponiraju" predmetom krivičnog postupka i on se zasniva na "adaptaciji anglo-američke procesne ideje da samo sporni predmeti zahtijevaju punu procesnu obradu".⁶

Sporazum se relativno često primijenjuje u praksi u BiH, a obrađivan je i u stručnim radovima. I pored toga u vezi sa ovim institutom postoji čitav niz spornih pitanja. Isto tako, ni normativna rješenja pojedinih pitanja kod njega nisu baš najbolja. To je i razumljivo pošto se radi o relativno novom institutu. Za rješavanje tih spornih pitanja, ali i nalaženje boljih zakonskih rješenja nam može poslužiti i proučavanje drugih krivičnoprocesnih zakonodavstava koja ga poznaju. To posebno zbog toga što je sporazum u naše krivičnoprocesno zakonodavstvo isključivo uveden pod uticajem stranih zakonodavstava.

Među njima poseban značaj imaju postupak i praksa pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju i Haškim tužilaštvom. Oni su imali veliki uticaj na pojedina zakonska rješenja kod ovog instituta na koja ne nailazimo u krivičnoprocesnim zakonodavstvima ostalih država koje su nastale raspadom bivše Jugoslavije npr. na prihvatanje mogućnosti okvirnog predlaganja krivičnih sankcija u sporazumu, postojanje posebnog pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije nakon njegovog prihvatanja. U vrijeme uvođenja sporazuma u krivičnoprocesno zakonodavstvo BiH su bili dobro poznati Statut i Pravila Haškog Tribunala, kao i praksa nastala u postupcima pred njim i Haškim tužilaštvom. Većina optuženih pred Haškim tribunalom su bili državljani BiH, a odbranu su zastupali mnogi advokati iz BiH. Razmatranja ove problematike treba da doprinese boljem razumijevanju ovog instituta kod nas, ali i da omogući njegovu pravilniju praktičnu primjenu. Ono treba da doprinese daljem razvoju ovog instituta i novim zakonskim rješenjima koja će bolje odgovarati našim uslovima, praktičnim potrebama i teoretskim postavkama.

² Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta BiH je objavljen u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH broj 7/00 od 30. 11. 2000. godine, a izmjene u Službenom glasniku Brčko Distrikta BiH broj 10/03, 6/05 i 21/10.

³ Visoki predstavnik u BiH je Odlukom broj 100/03 donio Zakon o krivičnom postupku BiH i utvrdio obavezu entiteta i Brčko Distrikta BiH da svoje zakone usklade sa ZKP-om BiH. ZKP BiH ("Službeni glasnik BiH broj 36/03, 25/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 12/09, 16/09 i 93/09).

⁴ Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske je objavljen u „Službenom glasniku RS broj 50/03“. Tekst važećeg ZKP-a RS je objavljen u „Službenom glasniku RS broj 53/12“.

⁵ Zakon o krivičnom postupku Federacije BiH ("Službene novine Federacije BiH broj 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09 i 12/10").

⁶ Damaška, M. (1997). O miješanju inkvizitornih i akuzatornih procesnih formi. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, broj 2/1997*, str. 383.

OSNIVANJE MKTJ

Da bi se bolje razumio sporazum u postupku pred MKTJ potrebno je osvrnuti se i na osnivanje ovog suda. Tragični događaji su nakon proglašenja slovenačke i hrvatske nezavisnosti 1991. godine preko oružanih sukoba najprije u Sloveniji, a zatim u Hrvatskoj i BiH doveli do raspada SFRJ. Ti oružani sukobi su vođeni sa svirepošću kakva u Evropi nije viđena od II svjetskog rata. Strane u sukobu su bespoštedno i mimo svake vojne potrebe sa željom da stvore "čisto nacionalne države" ubijale i protjerivale sa teritorije koju su vojno zaposjele svakog ko je ocijenjen kao "tuđ", rušeći čak i bogomolje i vjerske spomenike.⁷ Pravno i faktički sve činjenice u vezi sa ovim ratovima su sporne, ko je započeo sukob, na kome leži krivica za rat, ko je "agresor" a ko "žrtva", da li je to bio unutrašnji ili međunarodni sukob. Postoji saglasnost samo u odnosu na jednu činjenicu, da je rat vođen izuzetno brutalno i da su počinjene teške povrede humanitarnog prava.⁸

"Međunarodna zajednica" je nakon dužeg oklijevanja odlučila ustanoviti jednu istražnu komisiju sa zadatkom da ispita stanje kršenja humanitarnog prava na prostoru bivše Jugoslavije.⁹ Na zahtjev Savjeta bezbjednosti UN iskazanog u Rezoluciji 780 od 06. 10. 1992. godine Generalni sekretar UN je osnovao komisiju pod nazivom "Komisija stručnjaka za ispitivanje i analizu informacija s obzirom na donošenje zaključaka Generalnog sekretara o dokazima teških povreda Ženevskih konvencija i drugih povreda međunarodnog prva počinjenog na području bivše Jugoslavije" tzv. Bassiunijevu komisiju. Ona je završni izvještaj podnijela u aprilu 1994. godine Generalnom sekretaru UN. Njene aktivnosti su bile uvod u osnivanje Haškog tribunala.

Savjet bezbjednosti UN je Rezolucijom 827 od 25. 05. 1993. godine osnovao Međunarodni tribunal za gonjenje lica koja su odgovorna za teške povrede međunarodnog humanitarnog prava na području bivše Jugoslavije između 01. januara 1991. godine i dana kojeg će Savjet bezbjednosti UN ustanoviti nakon ponovne uspostave mira (u daljem tekstu MKTJ, ICTY ili Haški tribunal). Osnivanjem MKTJ je prvi put nakon II svjetskog rata ustanovljen jedan ad hoc međunarodni krivični sud.

Članom 24. Povelje UN Savjet bezbjednosti UN je dobio glavnu odgovornost za održavanje međunarodnog mira i bezbjednosti. Smatrajući da situacija u bivšoj Jugoslaviji ugrožava međunarodni mir i bezbjednost na osnovu glave VII Povelje UN Savjet bezbjednosti UN je osnovao MKTJ. Kako je sudska funkcija jedan od temeljnih elemenata državnog suvereniteta njeno preuzimanje od strane međunarodne zajednice nesporno znači ograničavanje suvereniteta država.¹⁰

1994. godine je Savjet bezbjednosti UN osnovao i ad hoc krivični Tribunal za Ruandu, a nakon toga i druge ad hoc međunarodne ili domaće sudove sa međunarodnim učesćem

⁷ Obradović, K. (1996). Oružani sukobi u Jugoslaviji i problem odgovornosti za teške povrede međunarodnog humanitarnog prava. *Zbornik Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju: karakteristike i procedure*, Beograd: Prometej. str. 71.

⁸ Ibid, str. 72.

⁹ Simić, K. (1998). Prava optuženog pred Međunarodnim krivičnim tribunalom. *Advokatura, broj 1/98*, str. 12.

¹⁰ Simović, M., & Blagojević, M. (2007). *Međunarodno krivično pravo*. Banjaluka, str. 174.

(Istočni Timor, Kosovo, Siera Leone). Osnivanje ad hoc krivičnih sudova je svakako imalo uticaja i na osnivanje stalnog Međunarodnog krivičnog suda. Bez obzira što se radi o presedanu MKTJ je značajan za dalji razvoj međunarodnog krivičnog prava.¹¹ On se u nekim svojim elementima oslanja i na svoje prethodnike, Nirnberški tribunal i Tribunal u Tokiju.¹²

Savjet bezbjednosti UN je usvojio Statut MKTJ rezolucijom 827. Statut je kasnije više puta mijenjan i dopunjavan.¹³ Pravila (Pravilnik) o postupku i dokazima (Rules of Procedure and Evidence) je ustanovio sam MKTJ na plenarnoj sjednici održanoj dana 11. 02. 1994. godine na osnovu ovlaštenja iz člana 15. Statuta.¹⁴ Kako prilikom donošenja Pravila MKTJ nije bilo moguće uzeti u obzir sve situacije koje mogu nastati u praksi on se morao s vremena na vrijeme mijenjati. Prijedlog za izmjenu Pravila MKTJ po članu 6. Pravila može podnijeti bilo koji sudija, tužilac ili registar. Da bi se izmjena usvojila potrebno je da za nju glasa najmanje sedam od jedanaest sudija na opštoj sjednici Tribunala.¹⁵ Ovom rješenju se s pravom prigovora. Sama mogućnost da sam MKTJ “u hodu mijenja” pravila postupka zavisno od potreba konkretnog slučaja predstavlja neuobičajno rješenje. Ono je u suprotnosti sa načelom pravne sigurnosti. Svaka promjena pravila u toku postupka remeti položaj učesnika u postupku, prije svega okrivljenog.¹⁶ Osim toga, rješenje po kome prijedlog za promjenu pravila može podnijeti i tužilac, ali ne i odbrana predstavlja “favorizovanje” tužilačke stranke. To je vid odstupanja od akuzatorske prirode postupka, ali i pogoršanja položaja odbrane.¹⁷

Prvi prijedlog Pravila su podnijele SAD. On je bio zasnovan na njihovim Federal Rules of Evidence. Zbog toga je postupak u početku u osnovi bio akuzatorski postupak. MKTJ se nalazi u Evropi. Sva krivična djela za koja se pojedinci gone pred njim su izvršena u Evropi. Iz Evrope su okrivljeni, žrtve, većina svjedoka. Zbog toga je bilo prilično čudno i teško razumljivo da se postupak pred MKTJ odvija prema pravilima koja sa tradicionalnim tipom postupka koji dominira u Evropi nemaju mnogo dodirnih tačaka.¹⁸ Kasnijim izmjenama Pravila je došlo do pomjeranja postupka ka inkvizitorskom kako to ističe sudija Staughton u težnji da se između akuzatorskog i inkvizitorskog pristupa dostigne “zlatna sredina, ako ju je moguće naći”.¹⁹

¹¹ Ibid, str. 175.

¹² Ibid, str. 175.

¹³ Statut MKTJ je mijenjan i dopunjavan Rezolucijama Savjeta bezbjednosti UN broj 1116 od 13. 05. 1998. godine, broj 1329 od 30. 11. 2000. godine i broj 1411 od 17. 05. 2002. godine.

¹⁴ Prevedeni tekst Statuta MKTJ vidjeti kod Džouns, R.V.D. DŽ., & Pauls, S. (2005). *Međunarodna krivična praksa*. Beograd: Fond za humanitarno pravo. Prevedeni tekst Pravila MKTJ vidjeti u *Zborniku Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju: karakteristike i procedure*, ibid, str. 153. do 179.

¹⁵ Detaljnije o Pravilima MKTJ vidjeti Rakić-Vodinić, V. (1996). Prikaz Pravila o postupku i dokazivanju Međunarodnog tribunala za suđenje licima za koja se pretpostavlja da su odgovorna za teške povrede međunarodnog humanitarnog prava učinjene na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine. *Zbornik Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju: karakteristike i procedure*, Beograd: Prometej. str. 103. do 149.

¹⁶ Škulić, M. (2005). *Međunarodni krivični sud – nadležnost i postupak*. Beograd: Pravni fakultet, str. 70.

¹⁷ Ibid, str. 71.

¹⁸ Ibid, str. 67.

¹⁹ Džouns, R.V.D. DŽ., & Pauls, S. ibid, str. 465.

Iako uglavnom počiva na klasičnom akuzatorskom postupku postoje i neki izuzeci od ovog modela, od kojih je najvažniji onaj po kome MKTJ ima dosta široka diskreciona ovlaštenja da dokaze pribavlja i po vlastitoj inicijativi.²⁰ MKTJ ima “primat nad nacionalnim sudovima” i u svakoj fazi postupka “može od nacionalnog suda službeno zatražiti da prepusti nadležnost”.²¹ Šta više, MKTJ u dva slučaja može ponovo voditi postupak koji je pravosnažno završen pred nacionalnim sudom (*res iudicata*): ako je lice pred nacionalnim sudom osuđeno za obično krivično djelo, a ne za zločin koji predstavlja povredu međunarodnog humanitarnog prava i ako krivični postupak nije bio “revnosno” proveden.²²

MKTJ je otpočeo sa radom 18. 11. 1993. godine sa nedoumicama i nevjericama u konačni ishod zbog krajnje neizvjesnosti o njegovim realnim mogućnostima.²³ Njegovo osnivanje i početak djelovanja je otvorilo brojna pitanja. Kao prvo sporno pitanje se javilo pitanje njegove legalnosti pošto su neki pravni teoretičari osporavali mandat Savjetu bezbjednosti UN da shodno članu 39. glave VII Povelje UN osnuje ad hoc Međunarodni tribunal. To i nije čudno pošto Savjet bezbjednosti UN nikada prije toga nije osnovao jedan međunarodni krivični sud. Postoje tri osnovna shvatanja o legalnosti MKTJ: prvo koje mu kategorički odriče legalitet,²⁴ drugo koje kategorički potvrđuje njegov legalitet²⁵ i treće “pragmatično i srednje” koje polazi od toga da je MKTJ činjenica koja djeluje i kojoj se ništa ne može.²⁶

²⁰ O izuzecima od akuzatorskog modela krivičnog postupka prema Pravilima MKTJ detaljnije vidjeti Simović, M., & Blagojević, M. *ibid.*, str. 177. i 178. Autori zaključuju da postupak pred MKTJ ipak nije sasvim „čist“ akuzatorski postupak i da ima i elemenata i inkvizitorskog i mješovitog postupka, isto, str. 187.

²¹ Član 9. stav 2. Statuta MKTJ.

²² Član 10. Statuta MKTJ. Detaljnije vidjeti Simović, M., & Blagojević, M. *ibid.*, str. 178.

²³ Vasiljević, V. (1996). Međunarodni tribunal za nekadašnju Jugoslaviju: između potrebe i osporavanja. *Zbornik Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju: karakteristike i procedure.* *ibid.*, str. 53.

²⁴ Ovo shvatanje zastupaju npr. Vujin, M. (1996). *Suđenja za ratne zločine.* Međunarodna konferencija o suđenjima za ratne zločine održana 07 i 08. 11. 1998. godine, gdje je istakao da Savjet bezbjednosti UN prema članu 29. može da osniva samo pomoćne organe u nastojanjima da obezbijedi mir u svijetu, a da nijedan sud ne može biti pomoćni organ, jer u tom slučaju nije nezavistan. I Škulić, M. *ibid.*, str. 52. zastupajući ovo shvatanje, navodi da stav da MKTJ praktično postoji i da je njegovo postojanje korisno nisu pravni argumenti za njegovu legalnost. On dodaje, *ibid.*, str. 55., da je veliko pitanje da li je oružani sukob na teritoriji bivše SFRJ bio zaista prijetnja svjetskom miru pošto se radilo o građanskom ratu, te da činjenica da su Hrvatska i BiH bile priznate od većeg dijela međunarodne zajednice ne može tim sukobima dati karakter međunarodnog jer se prije svega radilo o sukobu građana u tim državama.

²⁵ Ovo shvatanje npr. zastupa Vasiljević, V. *ibid.*, str. 55. do 57. koji žestoko brani svoj stav ističe da mjere nabrojane u članu 41. Povelje UN predstavljaju samo primjere mogućih oblika intervencije radi uspostavljanja i očuvanja mira i da je Savjetu bezbjednosti UN ostavljeno da procijeni kakve će mjere primijeniti u konkretnom slučaju. I Obradović, K. *ibid.*, str. 101, zastupa shvatanje da Savjet bezbjednosti UN može po Povelji da osniva ad hoc sudove.

²⁶ Ovo shvatanje zastupa Simić, K. *ibid.*, str. 12. Ovom shvatanju je blisko i shvatanje Arsović, M. (2000). Međunarodni krivični tribunal za prethodnu Jugoslaviju, *Glasnik pravde, broj V, godina II*, str. 9. da je na ovo pitanje koje je „premnogo diskutovano“ definitivno stavljena tačka „dejtonskim“ Ustavom BiH time što se BiH obavezala na potpunu saradnju sa MKTJ članom II. paragraf 8. ovog Ustava, da je tim priznata jurisdikcija MKTJ, kao i da su time rasprave o njego-

Ne ulazeći dublje u ovu problematiku koja nije predmet ovog rada može se zaključiti da je MKTJ sredstvo za ostvarivanje geopolitičkih ciljeva onih velikih sila koje su ga i osnovale i koje ga finansiraju. Jedino pravo rješenje je stvaranje stalnog Međunarodnog krivičnog suda. Ad hoc međunarodni sudovi, bez ikakve dileme, znače selektivan pristup problemu koji je sam po sebi u suprotnosti sa načelima međunarodnog prava.

Pitanje zakonitosti osnivanja MKTJ je prvi put pokrenuto u postupku u prigovoru uloženom u predmetu protiv Tadića 23. 06. 1995. godine. Pretresno vijeće je našlo da ono nije nadležno da preispituje zakonitost osnivanja Tribunala. U obrazloženju odluke pretresnog vijeća se navodi da MKTJ nije "ustavni sud" ustanovljen da bi provjeravao djelovanje organa UN i da nema ovlaštenje da istražuje da li ga je Savjet bezbjednosti UN osnovao na "zakonit način".²⁷ Međutim, žalbeno vijeće MKTJ je usvojilo drugačije shvatanje smatrajući da je MKTJ kompetentan da razmatra da li je njegovo osnivanje legalno i zauzelo je stav da jeste u odluci od 02. 10. 1995. godine. Ovakav stav je potvrđen i u odluci od 25. 05. 2001. godine u predmetu protiv Krajišnika.²⁸ Pojedini autori osporavaju ispravnost ovakve odluke i ističu da je tu očigledno postojao "sukob interesa" jer ne može žalbeno vijeće MKTJ da odlučuje o legalnosti MKTJ čije je ono sastavno tijelo, pošto tu odlučuje u "sopstvenoj stvari".²⁹

Često se nailazi i na prigovor da je MKTJ pristrasan i da se pred njim pravda selektivno primjenjuje. Tako Cassese, predsjednik MKTJ u periodu od 1993. do 1997. godine opravdavajući to i osvrćući se na prigovor da MKTJ postupke vodi na pristrasan način sudeći pretežno Srbima ističe da treba podvući razliku između suda i tužilaštva, da tužilac ima diskreciono pravo da odluči koga će goniti, a da sud ne može uticati na izbor predmeta i da vodi postupak protiv samo onih lica koja goni tužilaštvo.³⁰ Međutim, Cassese očigledno ne opravdava tužilaštvo, već samo sud, a kad i opravdava tužilaštvo to radi "mlako" i na "oprezan način". Iz njegovih izjava proizlazi da ni sam nije ubijeden da Haško tužilaštvo djeluje nepristrasno i nezavisno.³¹ Taj stav zastupaju i neki strani autori. Tako H. Kochler ističe da je uloga tužioca koji postupa pred Haškim tribunalom kompromitovana i da je predstava gospođe Del Ponte kao "glavnog tužioca" reafirmisala pogled na MKTJ kao politički sud pred kojim se optužbe podižu u skladu sa interesima članica Savjeta bezbjednosti UN koje su inicirale njegovo osnivanje.³² Ne ulazeći dublje u ovu problematiku koja nije predmet ovog rada može se zaključiti da nema nikakve sumnje da dosadašnja praksa Haškog tribunala, a pogotovo Haškog tužilaštva potvrđuje tezu o njegovoj selektivnosti i pristrasnosti.

PRIZNANJE KRIVICE U POSTUPKU PRED MKTJ

Iako su izjašnjenje o krivici i priznanje krivice instituti karakteristični za anglosaksonsko pravo u posljednje vrijeme se često uvode i u kontinentalnoevropska krivičnopro-

---

voj legalnosti izgubile na značaju.

²⁷ Džouns, R.V.D. DŽ., & Pauls, S. *ibid*, str. 5.

²⁸ Obrazloženje ove odluke vidjeti, *ibid*, str. 11. do 17.

²⁹ Škulić, M. *ibid*, str. 62.

³⁰ *Ibid*, str. 63.

³¹ *Ibid*, str. 63.

³² *Ibid*, str. 65.

cesna zakonodavstva. U osnovi svakog sporazuma o priznanju krivice se nalazi samo priznanje krivice. Zbog toga je neophodno osvrnuti se na samo priznanje krivice u postupku pred MKTJ.

Za razliku od Statuta MKTJ koji ne pominje potpuno priznanje krivice Pravila MKTJ regulišu prvo pojavljivanje optuženog pred sudom i njegovo izjašnjenje o krivici.³³ Potvrđeno izjašnjenje optuženog o krivici je regulisano odredbom koja je usvojena nakon izjašnjenja o krivici optuženog Erdemovića za koje je žalbeno vijeće našlo da je zasnovano na nepoučenosti. Ono zbog toga nije bilo dobrovoljno, a neki članovi vijeća su smatrali i da je dvosmisleno. Nakon toga je u toj odredbi dodat novi stav po kome je uslov za "potvrđnu izjavu o krivici da je data upućeno."³⁴

Potvrđno izjašnjenje optuženog o krivici je moguće u dvije situacije: prilikom prvog pojavljivanja pred sudom ili izmjene ranijeg negativnog izjašnjenja o krivici u potvrđnu. Da bi sud prihvatio izjašnjenje optuženog da je kriv potrebno je da ono ispunjava i određene uslove i da se pretresno vijeće uvjeri: 1. da je potvrđna izjava o krivici data dobrovoljno; Priznanje ne smije biti rezultat primjene sile, prijetnje, nagovaranja ili davanja lažnog obećanja. Ono je validno samo ako je dato od optuženog koji je mentalno zdrav. 2. da je potvrđna izjava o krivici „informirana“; Optuženi se priznanjem odriče prava na suđenje – prava na javni i kontradiktorni glavni pretres. On mora biti svjestan značenja svoje izjave o priznanju krivice, svjestan krivičnog djela za koje priznaje krivicu, ali i svih pravnih posljedica koje proizlaze iz priznanja.³⁵ 3. da potvrđna izjava o krivici nije dvosmislena. Izjava o priznanju ne smije biti neodređena. Tako npr. nije prihvatljivo priznanje u kojem optuženi priznaje krivično djelo, a istovremeno tvrdi da ga je izvršio u nužnoj odbrani, krajnjoj nuždi, neotklonjivoj pravnoj ili stvarnoj zabludi, ili da postoji neki drugi osnov za oslobađanje od krivice. Nema priznanja krivičnog djela koje u sebi ne sadrži i priznanje krivice; i 4. da pored izjave optuženog o krivici postoje dovoljne činjenične osnove za postojanje krivičnog djela i sudjelovanje optuženog u krivičnom djelu, bilo na osnovu nezavisnih indicija ili toga što ne postoji nikakvo bitno neslaganje između strana u pogledu predmetnih činjenica.³⁶

Ukoliko pretresno vijeće nije uvjereneno ili iz nekog razloga nije sigurno u postojanje neke od činjenica koje su usaglašene među stranama, a tiču se postojanja navedenih uslova, može sprovesti raspravu o tom konkretnom pitanju.³⁷ Smatra se da su ovi uslovi za prihvatanje potvrđne izjave o krivici dosta strogo postavljeni. Sud mora biti posebno oprezan kada prihvata izjavu o krivici, s obzirom na to da se optuženi odriče prava na sudski postu-

³³ Član 62. Pravila MKTJ.

³⁴ Član 62 bis Pravila MKTJ. Džouns, R.V.D. DŽ., & Pauls, S. *ibid*, str. 640.

³⁵ U predmetu protiv Damira Došena i Dragana Kolundžije su podneseni i i ljekarski izvještaji koji potvrđuju da su oni sposobni da razumiju posljedice koje za njih ima izmjena izjave o krivici u potvrđnu. Detaljnije vidjeti Fond za humanitarno pravo (2003). *Haški Tribunal VI – priznanja krivice i presude*. Beograd, str. 387.

³⁶ Ove kriterijume je prvi put definisalo žalbeno vijeće MKTJ u predmetu protiv Dražena Erdemovića broj IT-96-22-A u presudi od 07. 10. 1997. godine. Detaljnije vidjeti, *ibid*, str. 388.

³⁷ *Ibid*, str. 389.

pak u cilju utvrđivanja njegove krivice.³⁸ Ako prihvati izjavu optuženog o krivici pretresno vijeće će predmet dostaviti sekretaru radi određivanja datuma za raspravu pred izricanje kazne. Uslovi koje treba da ispunjava izjašnjenje optuženog da je kriv da bi bilo prihvaćeno se u osnovi poklapaju sa uslovima koji postoje u našem krivičnoprocesnom zakonodavstvu.³⁹ Njihova analiza jasno pokazuje da se radi o uslovima koje za prihvatanje sporazuma predviđaju skoro sva krivičnoprocesna zakonodavstva.

Pojedini autori dovode u pitanje primjerenost formalnog izjašnjenja o krivici u postupku pred MKTJ zbog toga što je u pitanju sud koji sudi za međunarodna krivična djela čiji su elementi zasnovani na stvarima koje optuženi ne mora da bude u poziciji da priznaje ili poriče npr. da li je neka etnička grupa bila meta napada kod krivičnog djela genocida, da li je sukob bio međunarodni oružani sukob, da li je civilno stanovištvo bilo izloženo rasprostranjenom i sistematskom napadu. Zastupa se i stav da u svakom slučaju treba držati suđenje. Priznanje optuženog bi moglo biti samo jedan od elemenata u dokaznom postupku, pri čemu ono ne bi predstavljalo formalno izjašnjenje i odricanje optuženog od prava na suđenje.⁴⁰

SPORAZUM U POSTUPKU PRED MKTJ

Sporazum nije predviđen Statutom, a ni Pravilima MKTJ. Ovaj institut je razvila praksa Haškog tužilaštva. Prvi put je sporazum na inicijativu Tužilaštva i odbrane, a bez ikakve inicijative pretresnog vijeća, predložen MKTJ u predmetu protiv Erdemovića. Iako na bilo koji način on nije obavezivao pretresno vijeće ono ga je pažljivo razmotrilo prilikom razmatranja kazne koju je trebalo izreći optuženom Erdemoviću.⁴¹

Pravilo koje reguliše sporazum je naknadno usvojeno.⁴² Ono je usvojeno kako bi se kodifikovala postojeća praksa. Po njemu se tužilac i odbrana mogu sporazumjeti da će, nakon što se optuženi potvrdno izjasni o krivici po jednoj ili više tačaka optužnice, tužilac pred pretresnim vijećem postupiti na sledeći način ili načine: 1. zatražiti da se optužnica shodno tome izmijeni; Ovo je zanimljivo rješenje po kom je izričito predviđeno da predmet sporazuma može biti i izmjena činjeničnog opisa krivičnog djela iz optužnice. U krivičnoprocesnom zakonodavstvu BiH to nije izričito predviđeno zbog čega je to pitanje predmet rasprava. Smatramo da i u zakonodavstvu BiH predmet sporazuma može biti izmjena činjeničnog opisa krivičnog djela iz optužnice.⁴³ 2. iznijeti stav da je primjerena neka konkretna kazna ili raspon kazne; Ovim rješenjem je izričito predviđena mogućnost predlaganja i tzv. okvirne krivične sankcije. Ono je karakteristično za anglosaksonsko, ali ne i kontinentalnoevropsko pravo. Iako to u krivičnoprocesnom zakonodavstvu BiH nije

³⁸ UNICRI. (2009). *Priručnik o razvijenim sudskim praksama MKSJ*. Sarajevo, str. 69. i 70.

³⁹ Nikolić, D. (2006). *Sporazum o priznanju krivice*. Niš: Studentski kulturni centar. str.31. navodi da se ti uslovi poklapaju sa onim predviđenim u ZKP Srbije.

⁴⁰ Džouns, R.V.D. DŽ., &Pauls, S. *ibid*, str. 641.

⁴¹ *Ibid*, str. 641.

⁴² Pravilo 62ter koje je usvojeno na 25. plenarnoj sjednici MKTJ održanoj 12. i 13. 12. 2001. godine.

⁴³ Detaljnije vidjeti Janković, R. (2011). *magistarski rad Sporazum o priznanju krivice u krivičnoprocesnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine*. Banjaluka: Pravni fakultet, str. 150. i 151.

izričito predviđeno smatra se da je moguće u sporazumu okvirno predložiti krivičnu sankciju. Na takve primjere nailazimo i u našoj praksi.⁴⁴ 3. ne usprotiviti se zahtjevu optuženog za izricanje konkretne kazne ili raspona kazne.

Izričito je predviđeno da pretresno vijeće ne obavezuje ni jedan od navedenih sporazuma. Pojedini autori smatraju da Statut i Pravila MKTJ namjerno ne predviđaju bilo kakve obaveze suda u vezi sa zaključenim sporazumom zbog bojazni da ne bude zloupotreba.⁴⁵ Ovakvo rješenje nije karakteristično za evropska krivičnoprocesna zakonodavstva koja poznaju sporazum, ali jeste za anglosaksonsko pravo. Nalazimo ga i u postupku pred stalnim Međunarodnim krivičnim sudom. U njegovom Statutu postoji samo jedna odredba koja se odnosi na sporazum, po kojoj Sud ne obavezuje bilo kakav dogovor između tužioca i odbrane u pogledu preinačenja optužbi, priznanja krivice ili kazne koju treba izreći.⁴⁶ Isto tako, nalazimo ga i u SAD gdje sudija na ročištu upozorava okrivljenog da sud nije vezan stranačkim sporazumom i pruža mu priliku da povuče priznanje. Sudija će upozoriti okrivljenog da ishod postupka može za njega biti manje povoljan nego što je to predviđeno stranačkim sporazumom.⁴⁷ I u samom sporazumu okrivljeni izričito daje izjavu da razumije da je izricanje kazne u isključivoj nadležnosti suda koji nije obavezan da prihvati prijedloge stranaka u pogledu kazne. Sud izriče kaznu koja je adekvatna, a okrivljeni ne može povući svoju izjavu o priznanju krivice samo zbog toga što nije zadovoljan kaznom. On i tada ostaje vezan sporazumom.⁴⁸

Za razliku od pretresnog vijeća dogovor sa optuženim obavezuje tužioca. U suprotom bi tužilac mogao da zloupotrijebi dogovor sa odbranom i da se nakon što je osigurao izjašnjenje optuženog da je kriv dalje ne pridržava postignutog dogovora. Smatra se da bi u slučaju da se tužilac ne pridržava postignutog dogovora trebalo dozvoliti optuženom da svoje pozitivno izjašnjenje o krivici povuče.⁴⁹

Ako sporazum Haškog tužilaštva i odbrane ne obavezuje MKTJ može se postaviti pitanje zbog čega se optuženi opredjeljuju na njegovo zaključenje. Kad sud prihvati izjašnjenje optuženog da je kriv njegove beneficije predviđene sporazumom ostaju samo tužilačka obećanja koja ne obavezuju sud. I pored ove neizvjesnosti priznanjem krivice tužilac i optuženi izbjegavaju neprijatna i dugotrajna suđenja. Optuženi priznaje krivicu sa ubjedenjem da je time znatno poboljšao položaj u krivičnom postupku i da će to znatno uticati prilikom odmjeravanja kazne, odnosno da će biti nagrađeno manjom kaznom. On umiruje svoju savjest i smanjuje grižu savjesti izražavajući ne samo verbalno već i kajanje na djelu izraženo priznanjem krivice, ali i izbjegava sramotu zbog izvršenih zlodjela koja izazivaju osudu i zgražavanje ne samo prema njemu već i prema članovima njegove porodice. Tužilac skuplja dokaze u inostranstvu pri čemu su prikupljanje dokaza i suđenje izuzetno skupi

⁴⁴ Ibid, str. 116. do 118.

⁴⁵ Nikolić, D. *ibid*, str. 33.

⁴⁶ Član 65. stav 5. Statuta stalnog Međunarodnog krivičnog suda.

⁴⁷ Pravilo 11 (e) (4) Federal rules of criminal procedure for the United States District Courts – Savezna procesna pravila koja se primjenjuju pred saveznom okružnim sudovima i Vrhovnim sudom SAD.

⁴⁸ Vidjeti primjer sporazuma o priznanju krivice u SAD kod Nikolić, D. *ibid*, str. 38.

⁴⁹ Džouns, R.V.D. DŽ. & Pauls, S. *ibid*, str. 642.

npr. veliki su troškovi simultanog prevođenja na razne jezike, obezbjeđivanje transkripcata na jeziku optuženog, dolaska i boravka žrtava i svjedoka.⁵⁰ Nasuprot tome, najčešći prigovor sporazumu u postupku pred MKTJ je da žrtve kazne izrečene nakon potvrdnog izjašnjavanja o krivici smatraju nedovoljnim.⁵¹

Neobavezujuća priroda sprazuma sigurno često destimuliše optužene da se izjasne krivima i to je vjerovatno osnovni razlog zbog koga nema više potvrdnih izjava o krivici. Optuženi nije siguran da će kazna ili raspon kazne koji je predložen biti i prihvaćen. Dovoljno je da postoji samo jedan slučaj da je pretresno vijeće značajno premašilo preporučeni raspon kazne da se više ne razmišlja o mogućim prednostima izjave o krivici na osnovu sporazuma.⁵²

Ako Tužilaštvo i odbrana zakluče sporazum pretresno vijeće će zatražiti da se taj sporazum objavi na otvorenoj sjednici. To je moguće kada se optuženi potvrdno izjasnio o krivici ili kada zatraži da svoje izjašnjavanje o krivici promjeni u potvrdno. Iz opravdanih (“valjanih razloga”) na zahtjev Tužilaštva i odbrane pretresno vijeće može odlučiti da se sporazum objavi na zatvorenoj sjednici.

U praksi MKTJ se prihvata isključivo sporazum u pisanom obliku. Ovakvo rješenje poznaju skoro sva krivičnoprocesna zakonodavstva koja poznaju ovaj institut. Obavezna pismena forma sporazuma treba da pokaže da ga optuženi u potpunosti razumije, da prije njegovog zaključivanja raspolaze svim potrebnim informacijama, da je njegovo izjašnjavanje o krivici nedvosmisleno i dobrovoljno i da za njega postoje dovoljne činjenične osnove.⁵³

Sud ne učestvuje ni na koji način u pregovorima između tužioca i odbrane i zaključivanju sporazuma u postupku pred MKTJ. Ako pregovori ne uspiju razgovori koji su između njih vođeni ostaju povjerljivi i na njih se niko ne smije pozivati u sudskom postupku.⁵⁴

Zanimljivo je da u u sporazumu u postupcima pred MKTJ tužilac i odbrana ne moraju predložiti sudu izricanje iste kazne. Tako je npr. u predmetu protiv Momira Nikolića tužilac predložio kaznu zatvora od 15 do 20 godina, a odbrana kaznu zatvora od 10 godina, u predmetu protiv Miroslava Deronjića odbrana je predložila kaznu zatvora do šest godina, a tužilac kaznu zatvora od deset godina.⁵⁵ U nekim sporazumima nailazimo na zajednički prijedlog kazne tužioca i optuženog npr. u predmetu protiv Predraga Banovića je predložena kazna od osam godina zatvora.⁵⁶ U nekim sporazumima postoji samo prijedlog tužioca

⁵⁰ Ove razloge ističe Nikolić, D. *ibid.*, str. 33.

⁵¹ UNICRI. *ibid.*, str. 70.

⁵² *Ibid.*, str. 70.

⁵³ *Ibid.*, str. 70.

⁵⁴ *Ibid.*, str. 69.

⁵⁵ Fond za humanitarno pravo. (2003). Haški tribunal VI – presude i priznanja krivice, str. 23. do 31. gdje se može vidjeti kompletan sporazum zaključen između Haškog tužilaštva i optuženog Momira Nikolića, *ibid.*, str. 95. do 101. gdje se može vidjeti kompletan sporazum zaključen sa optuženim Miroslavom Deronjićem.

⁵⁶ *Ibid.*, str. 73. do 79. gdje se može vidjeti kompletan sporazum zaključen sa optuženim Predragom Banovićem.

za izricanje kazne sa kojim je optuženi saglasan npr. sporazum sa Rankom Češićem kojim je tužilac predložio izricanje kazne zatvora od 13 do 18 godina ili sa Biljanom Plavšić u kome je tužilac predložio kaznu zatvora od 15 do 25 godina.⁵⁷

U praksi Haškog tužilaštva je u sporazumima predlagana kazna na različite načine. Pored prijedloga da se kazna izrekne u određenom rasponu, što je bio najčešći slučaj kao npr. u sporazumu sa Mommirom Nikolićem, postoje i sporazumi u kojima je predloženo izricanje tačno određene kazne npr. u zajedničkom prijedlogu tužioca i optuženog Predraga Banovića je predložena kazna zatvora od osam godina, ali i sporazumi u kojima je predloženo izricanje kazne do određene mjere npr. sporazum sa Miroslavom Deronjićem kojim je odbrana predložila izricanje kazne zatvora do najviše šest godina.

U svim sporazumima zaključenim sa Haškim tužilaštvom se nalazi odredba u kojoj se navodi da je optuženi svjestan da preporuke optužbe i odbrane za izricanje kazne nisu obavezujuće za pretresno vijeće i da ono ima punu slobodu da optuženom odmjeri kaznu koju smatra primjerenom.⁵⁸ U praksi MKTJ nailazimo na slučajeve u kojima nije poštovan dio sporazuma koji se odnosi na predloženu kaznu npr. Momir Nikolić je osuđen na 27 godina zatvora, iako je Haško tužilaštvo predložilo kaznu zatvora od 15 do 20 godina,⁵⁹ a Biljana Plavšić je osuđena na 11 godina zatvora, iako je prijedlog Haškog tužilaštva bio 15 do 25 godina zatvora. Ovakva praksa pokazuje da se priznanje krivice u postupku pred MKTJ cijeni kao i drugi dokazi. Ono je u sporazumu samo dio dokaznog materijala koji sud u sklopu sa drugim dokazima procijenjuje po slobodnom uvjerenju, kako dokaznu vrijedost samog priznanja optuženog, tako i njegovu dokaznu vrijednost u sklopu sa drugim dokazima.⁶⁰

U sporazumima u postupcima pred MKTJ nailazimo i na odredbu po kojoj će u trenutku kad pretresno vijeće prihvati sporazum tužilac predložiti da se odbace ostale tačke optužbe iz optužnice npr. sporazumi sa Mommirom Nikolićem, Biljanom Plavšić ili Predragom Banovićem. Ovo je zanimljivo rješenje po kome predmet sporazuma može biti i odustanak tužioca od gonjenja za neko krivično djelo obuhvaćeno optužnicom. U krivično-procesnom zakonodavstvu BiH to nije izričito predviđeno, zbog čega je to pitanje predmet rasprava.⁶¹

U sporazumima zaključenim sa Haškim tužilaštvom nailazimo i na odredbu koja predviđa izmjenu činjeničnog opisa krivičnog djela koje je optuženom stavljeno na teret optužnicom. Tako se npr. u sporazumu zaključenim sa optuženim Mommirom Nikolićem predviđa da se u činjeničnom opisu krivičnog djela iz optužnice izvrše neke sitne ispravke koje će se navesti u posebnom dokumentu pod naslovom "Izjava o činjenicama i prihvatanje krivice" koji će biti dostavljen pretresnom vijeću, ali i da se izbrišu određeni dijelovi optužnice.

⁵⁷ Ibid, str. 113. do 120. gdje se može vidjeti kompletan sporazum zaključen između Haškog tužilaštva i optuženog Ranka Češić, a sporazuma sa Biljanom Plavšić, ibid, str. 7. do 12.

⁵⁸ Npr. u sporazumima zaključenim sa optuženima Mommirom Nikolićem ili Predragom Banovićem.

⁵⁹ Nikolić, D. ibid, str. 286. prigovara ovakvoj kazni koja je izrečena Momiru Nikoliću ističući da je on bio niži oficir u odnosu na Dragana Obrenovića kome je izrečena kazna zatvora od 17 godina, a bila je predložena kazna zatvora od 13 do 18.

⁶⁰ Ibid, str. 34.

⁶¹ Janković, R. ibid, str. 149. i 150.

Često u sporazumima nailazimo i na odredbu kojom se optuženi obavezuje na saradnju sa Haškim tužilaštvom. Njome se optuženi obavezuje da dostavlja istinite i potpune informacije kad god se to od njega bude tražilo i da na zahtjev Tužilaštva iskreno svjedoči na suđenjima saoptuženima u istom predmetu, ali i optuženima u drugim postupcima pred MKTJ.⁶² Ovakva praksa je, upravo pod uticajem prakse Haškog tribunala i Haškog tužilaštva, prihvaćena i u BiH mada to u krivičnoprocesnim zakonima nije izričito predviđeno. U sporazumima koji imaju takvu odredbu nailazimo i na zanimljivo rješenje po kome tužilac i odbrana zajednički predlažu pretresnom vijeću da se pričekava sa izricanjem kazne dok se ne ispuni predviđena obaveza, odnosno dok se ne završi svjedočenje optuženog na koje se obavezao sporazumom. Na taj način pretresno vijeće ima uvid u sadržaj i obim saradnje optuženog sa tužiocem i ocjenjuje je prije izricanja kazne.⁶³ Ovim zanimljivim rješenjem se nastoji riješiti veliki problem svjedočenja nakon prihvatanja sporazuma.⁶⁴ Primjere za takvu praksu po kojoj se nakon prihvatanja sporazuma odlaže izricanje krivične sankcije predložene sporazumom nalazimo i kod Suda BiH. Ona je upravo prihvaćena pod uticajem prakse Haškog tribunala. Međutim, ona nema osnov u važećim zakonima o krivičnom postupku u BiH, pošto se odmah nakon prihvatanja sporazuma na ročištu nastavlja sa pretresom za izricanje krivičnopravne sankcije predviđene sporazumom.⁶⁵

Zanimljiva je i odredba, koja se redovno sreće u sporazumima, po kojoj optuženi i tužilac pristaju da mogu izjaviti žalbu na presudu o kazni koju bude izreklo pretresno vijeće samo u slučaju da izrečena kazna bude veća ili manja od predložene. Optuženi se istovremeno saglašava i da neće podnijeti zahtjev za povlačenje potvrđnog izjašnjenja o krivici, niti se žaliti na osuđujuću presudu donesenu po potvrđnom izjašnjenju o krivici.⁶⁶

U Statutu i Pravilima MKTJ se izričito ne reguliše mogućnost podnošenja pravnih lijekova protiv presude donesene na osnovu priznanja krivice i zaključenog sporazuma. Kako ona postoji, kao i kod svake druge osuđujuće presude, u sporazum se ugrađuje odredba o nemogućnosti podnošenja žalbe u slučaju da bude izrečena kazna predložena u sporazumu. Ovo zanimljivo rješenje u nedostatku odredaba koje reguliše žalbu protiv presude donesene na osnovu sporazuma onemogućava zloupotrebu prava na podnošenje žalbe koja se sastoji u tome da se stranke žale na ono što su same predložile. U francuskom pravu se takve žalbe nazivaju "objesnim".⁶⁷

U postupku pred MKTJ postoji jedan redovni pravni lijek protiv presude, žalba, i jedan vanredni, ponavljanje postupka. Žalba se može izjaviti zbog: 1. greške u primjeni prava koja utiče na valjanost presude (materijalnog ili procesnog) i 2. činjenične greške koja je

⁶² Takva odredba se npr. nalazi u sporazumima zaključenim između Haškog tužilaštva i optuženih Momira Nikolića, Dragana Obrenovića, Miroslava Deronjića i Ranka Češića.

⁶³ Ovakva odredba se nalazi u sporazumima zaključenim između Haškog tužilaštva i optuženih Momira Nikolića i Dragana Obrenovića.

⁶⁴ Janković, R. *ibid.*, str. 142. do 146.

⁶⁵ Član 246. stav 7. ZKP-a RS i odgovarajuće odredbe ZKP-a BiH, ZKP-a F BiH i ZKP-a B D BiH.

⁶⁶ Ovakva odredba se npr. nalazi u sporazumima zaključenim između Haškog tužilaštva i optuženih Momira Nikolića i Ranka Češića.

⁶⁷ Jovančević, N. (1997). *Pravni lek – Žalba na krivičnu presudu prvostepenog suda*. Beograd: Pravno istraživački centar, str. 219.

dovela do pogrešne presude.⁶⁸ Iako izričito nije predviđena mogućnost izjavljivanja žalbe samo zbog odluke o kazni, što je i najčeće u predmetima u kojima je zaključen sporazum, u praksi se ona podvodi pod ostala dva izričito predviđena žalbena osnova.

U krivičnoprocesnom zakonodavstvu BiH ovaj problem nije riješen na zadovoljavajući način. Očigledno je da presuda donesena na osnovu sporazuma ima svoje specifičnosti koje u važećim zakonskim rješenjima nisu došle do izražaja. Budućim izmjenama i dopunama krivičnoprocesnih zakona u BiH bi trebalo žalbe protiv ovakve presude, slično kao u nekim drugim krivičnoprocesnim zakonodavstvima u okruženju,⁶⁹ izričito regulisati posebnim odredbama.⁷⁰

ODMJERAVANJE KAZNE U POSTUPKU PRED MKTJ U PREDMETIMA U KOJIMA JE ZAKLJUČEN SPORAZUM

U postupku pred MKTJ odmjeravanje kazne u predmetima u kojima je zaključen sporazum ima mnogo veći značaj nego u ostalim krivičnoprocesnim zakonodavstvima koja poznaju ovaj institut. Dva su osnovna razloga za to: 1. u sporazumima se najčešće ne predlaže tačno određena kazna, već raspon kazne, a postoje i primjeri u kojima su u sporazumu tužilac i odbrana predložili izricanje različite kazne i 2. pretresno vijeće ne obavezuje kazna koja je predložena u sporazumu i može da izrekne veću ili manju kaznu od predložene. U sudskoj praksi u BiH se ovom pitanju ne pridaje potrebna pažnja.

Nakon što se optuženi potvrdno izjasnio o krivici tužilac i odbrana mogu pretresnom vijeću dostaviti sve relevantne informacije koje mu mogu pomoći prilikom odmjeravanja kazne.⁷¹ Nije izričito predviđeno šta su to u smislu ovog pravila "relevantne informacije". To je ostavljeno praksi da odredi. Psihijatrijski i psihološki izvještaji mogu biti dio tih "relevantnih informacija". Njih priprema komisija od tri stručnjaka od kojih dva određuje Haški tribunal.⁷² Kao "relevantne informacije" se mogu smatrati i iskazi svjedoka, ali samo ako se odnose na karakter optuženog, pa i iskaz samog optuženog kao svjedoka u vlastitoj stvari.⁷³ Nakon izjašnjenja optuženog da je kriv pretresno vijeće neće u smislu ovog pravila razmatrati "relevantne informacije" - dokaze koji se odnose na postojanje krivičnog djela ili krivice. Taj stav nalazimo i u odluci pretresnog vijeća u predmetu protiv Tadića u kojoj se navodi da će pretresno vijeće "prihvatiti samo izvještaje, pisane izjave i usmene izjave koje sadrže relevantne informacije od pomoći pretresnom vijeću u odmjeravanju primjerenе kazne, a odbaciti svaki materijal koji se odnosi na krivicu ili nevinost optuženog".⁷⁴ I u predmetu protiv Stevana Todorovića na pretresu za izricanje kazne na osnovu sporazuma

⁶⁸ Član 25. Statuta MKTJ. Škulić, M. *ibid.*, str. 151. navodi da su žalbeni osnovi veoma „šturo“ definisani.

⁶⁹ Npr. to pitanje je izričito regulisano u ZKP-u Hrvatske, ZKP-u Srbije, ZKP-u Crne Gore.

⁷⁰ Janković R. *ibid.*, str. 229. do 240.

⁷¹ Pravilo 100 stav (A) MKTJ.

⁷² Džouns R.V.D. DŽ. & Pauls, S. *ibid.*, str. 792. navode da su psihijatrijski i psihološki izvještaji korišteni u predmetu protiv Erdemovića.

⁷³ *Ibid.*, str. 792. gdje se navodi da su u predmetu protiv Erdemovića saslušavani svjedoci na okolnosti koje se odnose na karakter optuženog, a da je saslušan i optuženi kao svjedok u vlastitoj stvari.

⁷⁴ *Ibid.*, str. 792. gdje je navedena Odluka pretresnog vijeća MKTJ od 12. 06. 1997 godine.

odbijen je prijedlog odbrane za saslušanje četiri svjedoka zbog toga što se njihovo svjedočenje odnosi na već “dogovorene činjenice i na pitanje krivice optuženog”.⁷⁵ Ovi primjeri jasno pokazuju i kakvi se dokazi mogu izvoditi na pretresu za izricanje krivičnopravne sankcije koji se održava nakon prihvatanja sporazuma u postupcima pred sudovima u BiH, pošto to pitanje nije izričito regulisano.⁷⁶

Okolnosti koje pretresno vijeće uzima u obzir kod odmjeravanja kazne su navedene u članu 24. Statuta i u Pravilu 101 (b) MKTJ. To su težina krivičnog djela, sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti i opšta praksa u vezi sa zatvorskim kaznama u bivšoj Jugoslaviji.⁷⁷ Ove okolnosti su veoma bitne kada se radi o izricanju kazne na osnovu sporazuma zbog toga što se u praksi MKTJ rijetko u sporazumu predlažu fiksno određene kazne. Za olakšavajuće okolnosti je dovoljno da odbrana učini njihovo postojanje vjerovatnim,⁷⁸ dok se za otežavajuće okolnosti traži da se vijeće u njihovo postojanje mora uvjeriti van razumne sumnje.⁷⁹

Najvažnija okolnost za odmjeravanje kazne je svakako težina krivičnog djela. U presudi protiv Kupreškića, ali i nekim drugim presudama, pretresno vijeće je prihvatilo princip “da je težina krivičnog djela prvenstveno polazište za odmjeravanje kazne”.⁸⁰ U presudi protiv Milana Simića se navodi da kazna, kao prvo, mora biti proporcionalna težini zločina i stepenu odgovornosti, a kao drugo, mora u sebi sadržavati dovoljan stepen odvratanja kako bi osigurala da oni koji bi eventualno planirali počinuti slične zločine budu od toga odvraceni.⁸¹

Prilikom odmjeravanja kazne na osnovu sporazuma potvrdno izjašnjavanje o krivici se uzima kao olakšavajuća okolnost. Tako se npr. u presudi protiv Momira Nikolića⁸² navodi da je to olakšavajuća okolnost zbog toga što su svjedoci bili pošteđeni dolaska pred sud i svjedočenja o bolnim i traumatičnim događajima. U stručnim radovima se ističe da

⁷⁵ Fond za humanitarno pravo. (2003). *Haški tribunal VI – priznanja krivice i presude*, str. 342. i 343. Na pretresu za izricanje kazne Stevanu Todoroviću su bez unakrsnog ispitivanja prihvaćene izjave koje se odnose na prethodno nekažnjavanje i buduće zaposlenje. Na njemu su svjedočile majka i sestra optuženog o ličnosti optuženog, a ostale izjave koje su se odnosile na ličnost optuženog su prihvaćene bez unakrsnog ispitivanja. Saslušan je i ljekar. Isti stav je pretresno vijeće MKTJ zauzelo i u predmetu protiv Milana Simića, *ibid*, str. 636.

⁷⁶ Janković, R. *ibid*, str. 212. i 213.

⁷⁷ Škulić, M. *ibid*, str. 149. navodi da su okolnosti koje utiču na odmjeravanje kazne u postupku pred MKTJ nakon potvrdnog izjašnjavanja optuženog o krivici „vrlo šturo“ navedene.

⁷⁸ Limo, A. (2011) Olakšavajuće i otežavajuće okolnosti u predmetima ratnih zločina, *OKO reporter o ratnim zločinima, broj 14/2011*, str. 12. navodi da je ovaj stav zauzet npr. u presudama pretresnog vijeća MKTJ u predmetima protiv Kunarca i dr. iz februara 2001. godine, protiv Sikirice iz novembra 2001. godine.

⁷⁹ *Ibid*, str. 12. gdje se navodi da je ovaj stav zauzet npr. u presudi žalbenog vijeća MKTJ u predmetu Čelebići iz februara 2001. godine.

⁸⁰ Fond za humanitarno pravo. (2003). *Haški tribunal VI – priznanja krivice i presude*, str. 347.

⁸¹ *Ibid*, str. 640.

⁸² *Ibid*, gdje se mogu vidjeti kompletne presude MKTJ koje se odnose na optužene Momira Nikolića, Dragana Obrenovića, Stevana Todorovića, Duška Sikiricu, Damira Došena, Dragana Kolundžiju, Milana Simića i Biljanu Plavšić.

se, pored uštede u vremenu, na taj način eliminiše i potreba svjedočenja svjedoka, što je dobro za svjedoke koji mogu biti pod znatnim fizičkim, psihičkim ili emocionalnim pritiskom.⁸³ U presudi protiv Momira Nikolića se navodi da je pozitivno izjašnjenje o krivici naročito važno ako do njega dođe prije početka suđenja ili u njegovoj ranoj fazi jer se time štede sredstva MKTJ. U istoj presudi se, međutim, ističe i da ušteda sredstava u predmetima ovakvog opsega ne može dobiti nesrazmjernu pažnju ili značaj.⁸⁴ U pravilu potvrdno izjašnjavanje o krivici se uzima kao olakšavajuća okolnost samo ako je do njega došlo prije suđenja. U presudi Milanu Simiću se ističe da je potvrdno izjašnjenje o krivici, bez obzira što je uslijedilo 26 mjeseci nakon njegovog prvog pojavljivanja pred sudom, vijeće uzelo u obzir kao “značajan doprinos za efikasnost rada Suda i utvrđivanje istine”, s tim što ono ima manju težinu u postupku odmjerenja kazne nego da je uslijedilo ranije ili prije početka suđenja.⁸⁵ Goran Jelisić je u žalbenom postupku isticao da mu pretresno vijeće nije ni na koji način uvažilo to što se potvrdno izjasnio o krivici i da mu pravo na smanjenje kazne u toj situaciji pripada prema praksi MKTJ, kao i da potvrdno izjašnjavanje o krivici u većini jurisdikcija u svijetu donosi umanjenje kazne. Žalbeno vijeće je našlo da njegovo potvrdno izjašnjavanje o krivici ima samo relativnu težinu i konstatovalo je da je pretresno vijeće uzelo u obzir potvrdno izjašnjavanje o krivici kao olakšavajuću okolnost. Ono je istaklo da težina koja se takvom izjašnjavanju daje potpada pod diskreciono pravo pretresnog vijeća.⁸⁶ U stručnim radovima se ističe da priznanje krivice može ojačati društvo koje uništeno ratom pokušava da se pomiri sa svojom prošlošću i da je taj učinak posebno jak kada se radi o visokopozicioniranom političaru ili vođi, te da to zemlju može povesti putem pomirenja.⁸⁷

Prilikom odmjerenja kazne, u slučaju da je sporazumom optuženi preuzeo obavezu da saraduje sa Haškim tužilaštvom, se ta saradnja obavezno ocjenjuje. Tako se u presudi protiv Momira Nikolića navodi da je pretresno vijeće cijenilo njegov iskaz u predmetu protiv Blagojevića i uočilo brojne situacije u kojima je on u iskazu okolišavo. Vijeće je zbog toga zaključilo da njegova spremnost na saradnju nije bila potpuna, bez obzira što je tužilac istakao da je bila potpuna i bez obzira što je osam dana svjedočio protiv dvojice saoptuženih. U presudi protiv Dragana Obrenovića se navodi da je znatna mjera njegove saradnje sa tužiocem značajna olakšavajuća okolnost. Saradnja sa Haškim tužilaštvom kao okolnost koja utiče na odmjerenje kazne je jedina izričito predviđena Pravilima. Ona je tim dobila poseban značaj.⁸⁸ Cijeni se na osnovu količine i kvaliteta informacija koje je optuženi dao. U presudi protiv Blaškića se ističe da se mora vidjeti spontanost i bezuslovnost saradnje i da je, tek ukoliko zadovoljava te uslove, pretresno vijeće uvažava kao “značajnu olakšavajuću okolnost”.⁸⁹ Pojedini autori prigovaraju isticanju “kooperativnosti” optuženog u odnosu na tužioca kao olakšavajuće okolnosti i ističu da to ne doprinosi stavu o do-

⁸³ UNICRI. *ibid*, str. 70.

⁸⁴ Isto se navodi i u presudi protiv Dragana Obrenovića.

⁸⁵ Fond za humanitarno pravo. (2003). *Haški tribunal VI – priznanja krivice i presude*. str. 660.

⁸⁶ Fond za humanitarno pravo. (2002). *Haški tribunal V – presude Draženu Erdemović i Goranu Jelisić*. Beograd. str. 343. U ovoj knjizi se nalazi kompletna presuda Goranu Jelisić od 05. 07. 2001. godine.

⁸⁷ UNICRI. *ibid*, str. 70.

⁸⁸ Fond za humanitarno pravo. (2003). *Haški tribunal VI – priznanja krivice i presude*. str. 645.

⁸⁹ *Ibid*, str. 645.

sljednom poštovanju pretpostavke nevinosti optuženog, niti o jednakom položaju odbrane i optužbe, te da se na taj način optuženi posebno motiviraju da svojim iskazom tereti druge optužene u istom ili drugim predmetima. Iz toga oni izvode zaključak da to presudno može uticati na sadržinu iskaza optuženog i stepen njegove istinitosti, zbog čega takav iskaz načelno ima manji stepen dokaznog kredibiliteta.⁹⁰

Kod odmjerenosti kazne se kao olakšavajuća okolnost cijeni i kajanje optuženog. U presudi protiv Momira Nikolića se navodi da je to olakšavajuća okolnost, ali i da se njoj ne može pripisati bitna težina. Nasuprot tome, u presudi protiv Dragana Obrenovića se navodi da je kajanje cijanjeno kao značajna olakšavajuća okolnost. Pretresno vijeće se mora uvjeriti da je kajanje iskreno. U presudama protiv Jelisića i Blaškića kajanje nije prihvaćeno kao iskreno.⁹¹

U praksi MKTJ su kao olakšavajuće cijanjene i neke druge, manje bitne okolnosti. U presudi protiv Milana Simića je kao olakšavajuća okolnost cijanjena dobrovoljna predaja koja je isključila potrebu za angažovanjem snaga SFOR-a ili drugih državnih organa radi izvršavanja potencijalno opasne operacije hapšenja, pri čemu ona ukazuje i na opšti duh saradnje sa Sudom.⁹² U presudi Milanu Simiću se kao olakšavajuća okolnost cijeni i nepostojanje krivičnog dosijea (neosuđivanost), ali se ističe i da ona nije značajna.⁹³ U istoj presudi je kao olakšavajuća okolnost cijanjeno njegovo ponašanje u pritvorskoj jedinici i njegova opšta saradnja sa pretresnim vijećem i Haškim tužilaštvom.⁹⁴ U presudi Biljani Plavšić se kao olakšavajuće okolnosti navode ranije dobro vladanje i ponašanje nakon sukoba.⁹⁵ Generalno se loše zdravstveno stanje ne smatra kao olakšavajuća okolnost. U presudi Milanu Simiću se ističe da je vijeće imalo razumjevanja za zdravstvene komplikacije koje je imao optuženi, ali da nije uvjereno da prikazani zdravstveni problemi opravdavaju skraćivanje kazne.⁹⁶ Kao olakšavajuća okolnosti je cijanjena i smanjena uračunljivost.⁹⁷ U pojedinim slučajevima su kao olakšavajuće cijanjene i neke druge okolnosti npr. da je osoba dobrog karaktera,⁹⁸ da je mlada, da je starijeg životnog doba, ali su one rijetko imale važniji značaj. Izuzetno je dobar karakter optuženog ispoljen prije ili za vrijeme izvršenja krivičnog djela cijanjeno i kao važna olakšavajuća okolnost.⁹⁹ Kao olakšavajuća okolnost je cijanjena i ona da je okrivljeni djelovao u skladu sa naređenjem koje nije mogao odbiti,

⁹⁰ Škulić, M. *ibid.*, str. 149.

⁹¹ Fond za zumanitarno pravo. (2003). *Haški tribunal VI – priznanja krivice i presude*. str. 364.

⁹² *Ibid.*, str. 667. i 668. Ova okolnost je cijanjena kao olakšavajuća i u presudi protiv Biljane Plavšić, *ibid.*, str. 700.

⁹³ *Ibid.*, str. 668.

⁹⁴ *Ibid.*, str. 669.

⁹⁵ *Ibid.*, str. 700.

⁹⁶ *Ibid.*, str. 665.

⁹⁷ Limo, A. *ibid.* str. 13. navodi da je ovaj stav zauzet npr. u presudama pretresnog vijeća MKTJ u predmetu Vasiljević iz novembra 2002. godine, u predmetu Todorović iz 2001. godine, kao i u presudi žalbenog vijeća MKTJ u predmetu Čelebići iz februara 2001. godine.

⁹⁸ *Ibid.*, str. 14. presuda pretresnog vijeća MKTJ u predmetu protiv Rasima Delića iz septembra 2009. godine.

⁹⁹ *Ibid.*, str. 14. U presudi pretresnog vijeća MKTJ protiv Dragana Obrenovića iz decembra 2003. godine se navodi da je prije rata bio poštovan član društva i da nije pravio diskriminaciju između ljudi, te da je u toku rata ukazao pomoć nekolicini Muslimana koje prije toga nije ni poznavao.

pošto bi u suprotnom bio ubijen ili izvrnut mučenju.¹⁰⁰ Navedenim olakšavajućim okolnostima svakako nije zatvoren njihov krug. One mogu da variraju zavisno od konkretnog slučaja, a na to upućuje i izraz “individualne okolnosti” iz člana 24. Statuta MKTJ.

Mada rijeđe, u presudama o kazni donesenim na osnovu sporazuma u postupku pred MKTJ nailazimo i na otežavajuće okolnosti. Tako su kao otežavajuće okolnosti u presudi protiv Biljane Plavšić navedene njen rukovodeći položaj, ranjivost žrtava i izopačenost zločina koji su počinjeni.¹⁰¹

U postupcima pred MKTJ se javila dilema da li pretresno vijeće može odmjeriti kaznu zatvora veću od 20 godina koja je maksimalna zatvorska kazna po KZ SFRJ koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnih djela. Žalbeno vijeće u predmetu protiv Tadića je dalo tumačenje odredaba Statuta i Pravila MKTJ prema kome pretresno vijeće mora imati u vidu i praksu sudova bivše Jugoslavije. Međutim, prema tom stavu vođenje računa o tom ograničenju je diskreciono pravo Suda. To praktično znači da se može izreći kazna zatvora i teža od dvadeset godina.¹⁰² Ovom stavu se opravdano prigovara i ističe da je praksa izricanja doživotnog zatvora neusklađena i sa samim odredbama Pravila, ali i suprotna načelu legaliteta jer u vrijeme kada su vršena krivična djela u krivičnopravnom sistemu države na čijoj teritoriji su izvršena nije postojala kazna doživotnog zatvora. Smatramo se da se takvom retroaktivnom primjenom krivičnopravne norme vrijeđa princip *nulla poena sine lege*.¹⁰³

Zanimljiv je i način donošenja presude nakon što pretresno vijeće usvoji sporazum o priznanju krivice. Osuđujuća presuda se tada donosi u “etapnom obliku”¹⁰⁴ Prvo se optuženi oglašava krivim, a tek nakon što tužilac i odbrana pretresnom vijeću prezentiraju sve relevantne podatke i okolnosti za odmjeravanje kazne donosi se odluka o kazni. Tek tada se može govoriti o kompletnoj presudi. Odluka o kazni se donosi nakon održavanja posebnog ročišta na kome tužilac i odbrana mogu pretresnom vijeću dostaviti sve relevantne informacije koje mu mogu pomoći prilikom odmjeravanja kazne. Rješenje po kome postoji posebno ročište za izricanje krivične sankcije predložene sporazumom nakon njegovog prihvatanja je rijetko. Ono postoji u krivičnoprocesnom zakonodavstvu BiH i prihvaćeno je upravo pod uticajem prakse Haškog tribunala.

ZAKLJUČAK

Jedan o važnijih razloga zbog koga u vezi sa sporazumom o priznanju krivice u BiH postoji čitav niz spornih pitanja je to što je on relativno nov institut na ovim prostorima. Isto tako, ni normativna rješenja pojedinih pitanja kod njega nisu adekvatna. Sporazum je u krivičnoprocesno zakonodavstvo BiH isključivo uveden pod uticajem stranih zakonodavstava. Zbog toga je za rješavanje tih spornih pitanja, ali i za iznalaženje boljih zakonskih rješenja izuzetno korisno proučavati ovaj institut u drugim krivičnoprocesnim

¹⁰⁰ Ibid, str. 15. Ovaj stav je zauzet npr. u presudi pretresnog vijeća MKTJ protiv Dražena Erdemovića iz 1996. godine.

¹⁰¹ Fond za humanitarno pravo. (2003). *Haški tribunal VI – priznanja krivice i presude*. str. 697.

¹⁰² Ibid, str. 369. gdje se može vidjeti stav žalbenog vijeća u predmetu protiv Duška Tadić broj IT-94-1-T u presudi o kazni od 14. 07. 1997.

¹⁰³ Škulić, M. *ibid*, str. 148.

¹⁰⁴ Ibid, str. 149.

zakonodavstvima. Tu posebno mjesto zauzima postupak pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju. Presuda na osnovu sporazuma je čest način završavanja krivičnih postupaka pred Haškim tribunalom. Postoji bogata praksa primjene ovog instituta pred Haškim tribunalom i Haškim tužilaštvom i nju svakako treba iskoristiti. Za razliku od naše prakse u kojoj se prilično šablonski cijene olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, koje se često i ne obrazlažu, u postupcima pred Haškim tribunalom se mnogo više pažnje poklanja odmjerenju kazne i primjeni olakšavajućih i otežavajućih okolnosti. Te okolnosti se u pravilu u presudama Haškog tribunala veoma opširno obrazlažu. Za nas je veoma korisna argumentacija iz njegovih presuda koje detaljno obrazlažu zbog čega se pojedine okolnosti u nekim predmetima cijene kao olakšavajuće ili otežavajuće, dok se u drugim predmetima te iste okolnosti tako ne cijene. Praksa Haškog tribunala i tužilaštva je imala znatan uticaj na normiranje sporazuma u BiH. Taj uticaj se posebno vidi kod pojedinih zakonskih rješenja kod ovog instituta na koja ne nailazimo u krivičnoprocesnim zakonodavstvima ostalih država koje su nastale raspadom bivše Jugoslavije npr. na prihvatanje mogućnosti okvirnog predlaganja krivičnih sankcija u sporazumu, postojanje posebnog pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije nakon prihvatanja sporazuma. U vrijeme uvođenja sporazuma u krivičnoprocesno zakonodavstvo BiH su bili dobro poznati Statut i Pravila Haškog Tribunala, kao i praksa nastala u postupcima pred njim i Haškim tužilaštvom. Većina optuženih pred Haškim tribunalom su bili državljani BiH, a odbranu su zastupali mnogi advokati iz BiH. Proučavanje sporazuma u postupku pred Haškim Tribunalom svakako doprinosi boljem razumjevanju ovog instituta kod nas, ali i omogućava njegovu pravilniju praktičnu primjenu. Isto tako, ono treba da doprinese daljem razvoju ovog instituta i novim zakonskim rješenjima koja će bolje odgovarati našim uslovima, praktičnim potrebama i teoretskim postavkama.

LITERATURA:

1. Arsović, M. (2000). Međunarodni krivični tribunal za prethodnu Jugoslaviju. *Glasnik pravde, broj V, godina II.*
2. Damaška, M. (2004). Napomene o sporazumima u kaznenom postupku. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 1/2004.*
3. Damaška, M. (1997). O miješanju inkvizitornih i akuzatornih procesnih formi. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, broj 2/1997.*
4. Džouns, R. V. D. DŽ., & Pauls S. (2005). *Međunarodna krivična praksa.* Beograd: Fond za humanitarno pravo.
5. Đurđić, V. (2007, Oktobar). Racionalizacija krivičnog postupka Srbije. *Pravna riječ, 12/2007.*
6. Federal rulse of criminal procedure for the United States District Courts – Savezna procesna pravila SAD koja se primjenjuju pred saveznim okružnim sudovima i Vrhovnim sudom SAD.
7. Fond za humanitarno pravo. (2002). *Haški tribunal V – Presude Draženu Erdemović i Goranu Jelisić.* Beograd.
8. Fond za humanitarno pravo. (2003). *Haški Tribunal VI – priznanja krivice i presude.* Beograd.
9. Janković, R. (2011). *magistarski rad Sporazum o priznanju krivice u krivičnoprocesnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine,* Banjaluka: Pravni fakultet.
10. Jovančević, N. (1997). *Pravni lek – Žalba na krivičnu presudu prvostepenog suda.* Beograd: Pravno istraživački centar.
11. Limo, A, (2011). Olakšavajuće i otežavajuće okolnosti u predmetima ratnih zločina. *OKO reporter o ratnim zločinima, broj 14/2011.*
12. Nikolić, D. (2006). *Sporazum o priznanju krivice.* Niš: Studentski kulturni centar.

13. Obradović, K. (1996). Oružani sukobi u Jugoslaviji i problem odgovornosti za teške povrede međunarodnog humanitarnog prava, *Zbornik Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju*, Beograd:Prometej.
14. Pravilnik (Pravila) o postupku i dokazivanju MKTJ.
15. Prometej. (1996). *Zbornik Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju: karakteristike i procedure*, Beograd.
16. Rakić-Vodinelić, V. (1996). Prikaz Pravila o postupku i dokazivanju Međunarodnog tribunala za suđenje licima za koja se pretpostavlja da su odgovorna za teške povrede međunarodnog humanitarnog prava učinjene na teritoriji bivše Jugoslavije. *Zbornik Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju: karakteristike i procedure*. Beograd: Prometej.
17. Simić, K. (1998). Prava optuženog pred Međunarodnim krivičnim tribunalom. *Advokatura, broj 1/98*.
18. Simović, M., & Blagojević, M. (2007). *Međunarodno krivično pravo*. Banjaluka.
19. Statut MKTJ.
20. Statut stalnog Međunarodnog krivičnog suda.
21. Vujin, M. (1998). *Suđenja za ratne zločine*. Međunarodna konferencija o suđenjima za ratne zločine održana 07 i 08. 11. 1998. godine.
22. Škulić, M. (2005). *Međunarodni krivični sud – nadležnost i postupak*. Beograd: Pravni fakultet.
23. Škulić, M. (2009). Sporazum o priznanju krivice. *Pravni život, broj 10 tom III*.
24. UNICRI. (2009). *Priručnik o razvijenim sudskim praksama MKSJ*. Sarajevo.
25. Vasiljević, V. (1996). Međunarodni tribunal za nekadašnju Jugoslaviju: između potrebe i osporavanja, *Zbornik Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju: karakteristike i procedure*. Beograd: Prometej.
26. Zakon o kaznenom postupku Hrvatske
27. Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine.
28. Zakon o krivičnom postupku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.
29. Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.
30. Zakon o krivičnom postupku Republike Srpske.
31. Zakonik o krivičnom postupku Crne Gore.
32. Zakonik o krivičnom postupku Srbije.

Radenko Janković, MA

District Prosecutor at the District Prosecutor's Office in Banja Luka

Guilty Plea Agreement in Proceedings Before the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia

Abstract: Guilty plea agreement is a new legal concept in the criminal procedure legislation of Bosnia and Herzegovina that was accepted under foreign influences. While frequently applied, a number of contentious issues still remain. To resolve them it is necessary to study the agreement in other legislations. A special place here belongs to the procedure and practice of The Hague Tribunal and the Office of the Prosecution that influenced its standardization in Bosnia and Herzegovina. As a result, certain solutions are specific and do not exist in legislations of other countries of the former Yugoslavia such as, for instance, a separate hearing for the imposition of criminal sanction following the agreement's acceptance. At the time of its introduction in the Bosnia and Herzegovina legislation, the Statute and the Rules of the Hague Tribunal were well-known, just like the practice created in proceedings before it and the Hague Office of the Prosecution. The majority of indictees before the Hague Tribunal were citizens of Bosnia and Herzegovina, with many lawyers from Bosnia and Herzegovina acting as defence counsels. An examination of this issue contributes to a better understating of this principle, enables more proper application, but should, also, lead to better legal solutions.

Key words: the International Criminal Tribunal for Former Yugoslavia, Hague's Office of the Prosecution, guilty pleas, guilty plea agreements, aggravating and mitigating circumstances.